

N:o 4/-27 .

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 4/-27 med anledning av landstingsmannen A. Th. Mattssons m. fl:s petition till landstinget med förslag till förnyad motion till Finlands riksdag angående ändring av §§ 3 och 5 uti lagen innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, given den 11 augusti 1922.

Förenämnda petition, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, har utskottet tagit under övervägande och får vördsammast för landstinget framhålla följande:

Inom landstinget torde icke råda mer än en mening däröm, huru ifrågavarande §§ uti garantilagen vid lagtillämpningen böra tolkas, nämligen just så som petitionärerna framhållit. Denna uppfattning har kommit till synes icke blott uti den skrivelse till republikens president, uti vilken 1922 års landsting meddelade sig kunna godkänna garantilagen i den lydelse densamma för landstinget förelagts, utan även sedermere uti landstingets **i petitionen** nämnda tidigare motion till riksdagen. Då bestämmelserna i § 5 uti garantilagen i praktiken icke blivit tillämpade till följd därav att den i mom. 2 av samma paragraf förutsatta lagen om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet i landskapet ännu icke kommit till stånd, kan man helst icke med visshet förutsäga, att annan tolkning än den av landstinget hävdade skulle komma att göra sig gällande. Emellertid möjliggör ifrågavarande lagrums nuvarande lydelse en avvikande tolkning av dess bestämmelser, varför och då all lagstiftning bör sträva till största möjliga klarhet och utesluta alla tolkningsmöjligheter, utskottet likväl synes påkallat att landstinget vidtager åtgärder för förtydligande av de i petitionen nämnda lagrummen.

Utskottet får därför vördsammast för landstinget föreslå att landstinget med godkännande av petitionärernas framställning ville förnya sin till riksdagen den 16 april 1924 avlätna motion.

Ma-

richamn, den 25 november 1927.

På Lagutskottets vägnar:

Torsten Väring

Axel Häggblom

Till Finlands Riksdag.

Den 27 juni 1921 fastställde Folkens Förbunds Råd garantier för Ålands folk, vilka garantier avsägo, utom annat, jordens bibehållande i befolkningens egna händer. I anledning härav och för att

uppfylla de av Finlands delegerade ingångna förpliktelserna antog
 1921 års riksdag sedermera den s.k. garantilagen. Emellertid erhöll
 § 5 i nämnda lag sådan ordalydelse att densamma, för den händelse i
 uttrycket "laga bo och hemvist" vid lagskipningen komme att inläggas
 den betydelse, som svarar mot den hävdunna finska lagterminologins
 tolkning av detta begrepp, i själva verket icke komme att medföra
 den av Förbundsrådet åsyftade garantin för tryggandet av landskapets
 befolkning vid dess förmånsrätt till den åländska jorden. Detta
 framgår tydligt nog därav, att rätt till förvärvande av fastighet
 i sådant fall tillkomme envar, oberoende av om hans bosättning inom
 landskapet förskriver sig från endast någon dag tidigare; ja det er-
 fordras icke ens, att han skall vara mantalsskriven i någon av land-
 skapets kommuner.

Landstinget anser därför uppenbart, att Rådet med ifrågavarande
 formulering av garantibestämmelsen avsett något annat, än vad där
 ordagrant kommit till uttryck, så mycket hellre, som landstinget
 icke ens kan misstänka Rådet för att hava fattat beslut om grundande
 av en för Ålands folk immaginär garanti. Fast mera är det tydligt,
 att Rådet med sitt uttryck "domicile legal" haft i ögonsikte den
 i garantibeslutet ingående bestämmelsen om fem års föregående bo-
 sättning inom landskapet såsom villkor för rätt att delta i val
 till landstinget och för rösträtt i kommunala angelägenheter och
 sålunda i själva verket avsatt, att endast en under anförda tid

utsträckt bosättning inom någon av landskapets kommuner skulle berättiga till fastighetsförvärv på Åland.

De brister, som vidlåda §§ 3 och 5 i garantilagen, framstod oklart redan för det landsting, till versa godkännande garantilagen förelades. Likvist beslut landstinget sedermera att godkänna den-samma sådan den av riksdagen antagits och förelagts landstinget, tryggande sig till den verkliga innehördheten av Förbundsrådets beslut och till sin uppfattning av lagens tolkning samt med reservation angående redigeringen av uttrycket "domicile legal". Emellertid svält landstinget, föranlett av den obestämdhet, som sälunda vid-lädde begreppet "laga bo och hemvist", samt för åstadkommande av trygghet emot vartolkning av detta begrepp i strid med rätta innehördheten av oftanämnda rådsbeslut av den 16 april 1924, till Riksda-gen en motion om sådan ändring av §§ 3 och 5 i garantilagen, att någon missuppfattning angående sistnämnda lagrums rätta innehörd- icke skulle kunna ifrågakomma vid lagtillämpningen. Beklagligtvis blev landstingets motion av Riksdagen avböjd, eburu riktigheten av landstingets uppfattning är odisputabel och ett godkännande av mo-tionen ur synpunkten av rikets intresse icke kunnat gea anledning till betänkligheter. Då motionen icke föranledde den äskade lag- ändringen, utan samma obeständiga och osäkra förhållande allt fort- farande var rådande, kunde landstinget icke heller antaga den av Riksdagen den 4 oktober 1927 godkända lagen om utövande av lös-

ningarätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland,
 vid sådant förhållande och i medvetande av den stora betydelse
 för landskapets innebyggare och hela Ålands framtid frågen om läs-
 ningerätten innehåller, här landstinget, i förhoppning att en ny hän-
 vändelse till Riksdagen skall krönas med större framgång, denna
 dag beslutit förnya sin tidigare motion till Riksdagen, i vilket
 avseende landstinget värdsammast föreslår, att Riksdagen ville ⁸⁰⁴
 kunna nedanstående förslag till ändrad lydelse av garantilagen;

* L a g *

om ändring av lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda
 stadganden rörande landskapet Ålands befolkning.

Given i Helsingfors, den . . . . .

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 67
 § i Riksordningen föreskriver, stadgas härmeldes, såsom tillägg
 till och ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6
 maj 1920, att §§ 3 och 5 uti lagen den 11 augusti 1922, innehållande
 särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, skola
 erhålla följande förändrade lydelse

§ 3.

Finsk medborgare, som inflyttar till landskapet Åland, erhåller
 kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget först efter
 det han under en oavbruten följd av fem år där haft laga bo och ha-

vist. Vad här stiges må dock icke tillämpas å den, som tidigare så lång tid i landskapet Åland haft laga bo och hemvist.

Sådan rätt, som i denna paragraf omförmåles, benämnes hembygdsrätt.

§ 5.

Här fastighet, belägen inom landskapet Åland, försätts till någon, som icke har hembygdsrätt i landskapet, iiga landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, samt enskild person, som i landskapet Åland har hembygdsrätt, rätt att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse överenskommelse icke erndas, fastställes av underrätten i enlighet med rådande prisläge.

Närmere bestämmelser om lösningsrättens utövande och om företrädesrätt till lösning meddelas i särskild lag."

Mariehamn den 3 mars 1928.

På landstingets vägnar:

talmans.

vicetalmans.

vicetalmans.